

Geachte mevrouw Hennis-Plasschaert,

Namens onze leden, voor wie wij krachtens onze statuten de individuele en collectieve belangen behartigen, dienen wij hierbij een klacht in als bedoeld in hoofdstuk 9 van de Algemene wet bestuursrecht. De klacht wordt ingediend in verband met uw kennisgeving aan de Tweede Kamer d.d. 17 september 2015 dat u zich aansluit bij het standpunt van het RIVM dat er geen aanleiding is hernieuwd onderzoek te doen naar de gezondheidseffecten van het gebruik van het reinigingsmiddel PX-10. Ook het voorstel van prof. dr. J. Tytgat om het uit 2011 stammende rapport van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) door een onafhankelijk deskundige te laten beoordelen, wordt afgewezen.

PX-10

Het wapenreinigingsmiddel PX-10 is in de periode van 1950 tot 1996 krijgsmachtbreed door vele militairen gebruikt. PX-10 bevat onder meer benzeen, een erkend genotoxisch kankerverwekkende stof, die kan leiden tot acute myeloïde leukemie en mogelijk ook aanverwante vormen van kanker en andere aandoeningen. Vaststaat dat duizenden militairen met PX-10 gewerkt hebben en er ten tijde van belang door de werkgever onvoldoende beschermende maatregelen waren getroffen.

RIVM-rapport

Aanvankelijk erkende u dat sprake was van causaal verband tussen het werken met PX-10 en vormen van (bloed)kanker. Sinds het verschijnen van het rapport van het RIVM van 10 november 2011 'Exposure and potential health effects associated with the use of PX-10 in the Dutch Armed Forces' hebt u deze opvatting verlaten. Thans stelt u zich op het standpunt dat causaal verband ontbreekt. U beroept zich hiertoe op de bevindingen van het RIVM, die erop neerkomen dat het praktisch uitgesloten is dat defensiemedewerkers kanker hebben opgelopen door het werken met PX-10.

Kritiek op RIVM-rapport

Drie gerenommeerde wetenschappers (dr. P. van Broekhuizen, prof. dr. G. van der Laan en prof. dr. J. Tytgat) hebben forse kritiek geuit op de onderzoeksbevindingen van het RIVM. Deze kritiek laat zich als volgt samenvatten:

1. Het onderzoek is beperkt gebleven tot 23 ex-mariniers, terwijl het gebruik van PX-10 binnen Defensie gemeengoed was.
2. De exacte samenstelling van PX-10 is niet bekend en de gehanteerde parameters zijn uitermate discutabel. Verder is de blootstelling berekend aan de hand van een jaargemiddelde en is er geen onderzoek gedaan naar andere blootstellingspatronen (bijvoorbeeld piekbelasting), terwijl juist piekbelasting enorm schadelijk kan zijn voor de gezondheid.
3. Er is ten onrechte op groepsniveau onderzocht in plaats van op het niveau van de (ex-) militair die ziek is geworden. Onderzoek op basis van concrete ziektegevallen had zeer waardevolle informatie op kunnen leveren.
4. De 'harde' conclusies van het RIVM over de blootstelling aan benzeen en de gevolgen daarvan verdragen zich niet met de vele aannames waarop het onderzoek is gebaseerd.

Het RIVM heeft de kritiekpunten niet of nauwelijks inhoudelijk weerlegd (zie brief van 14 september 2015) en is blijven steken in algemeenheden, zoals dat er geen andere (betere) onderzoeksmethodes waren en het rapport destijds al beoordeeld is door onafhankelijke buitenlandse deskundige wetenschappers.

Klacht

Niet ter discussie staat dat zeer veel defensiemedewerkers jarenlang met gevaarlijke stoffen hebben moeten werken en er volstrekt ontoereikende beschermende maatregelen waren getroffen. Naar ons oordeel rust in een dergelijk geval de plicht op de overheidswerkgever om te laten onderzoeken of er nadelige gezondheidseffecten kunnen zijn opgetreden. Getuige het in 2011 door het RIVM uitgevoerde onderzoek en uw uitlatingen ten overstaan van de Tweede

Kamer lijkt u het bestaan van deze onderzoeksplicht te onderschrijven. U bent echter van mening dat met het rapport van het RIVM uit 2011 en de brief van het RIVM van 14 september 2015 aan deze onderzoeksplicht is voldaan.

Wij delen uw opvatting dienaangaande niet. Uw stelselmatige weigering om hernieuwd onderzoek te laten uitvoeren dan wel de bevindingen van het RIVM door onafhankelijke deskundigen te laten toetsen achten wij niet in overeenstemming met wat van een behoorlijk handelend overheidswerkgever verwacht wordt. Hiertoe achten wij met name van belang dat verschillende vooraanstaande wetenschappers de conclusies van het RIVM in twijfel trekken en u noch het RIVM de vanuit wetenschappelijke hoek geuite kritiek afdoende heeft kunnen pareren.

Het voorgaande klemt temeer omdat hier de gezondheid van defensiemedewerkers in het geding is. Defensiemedewerkers die een levensbedreigende ziekte hebben opgelopen en in aanraking zijn geweest met PX-10, krijgen op basis van het RIVM-rapport te horen dat er geen relatie is tussen de ziekte en PX-10, terwijl dit volgens ten minste drie wetenschappers niet meer dan een aanname is en nader onderzoek aangewezen is.

Conclusie

Wij vinden dat u niet behoorlijk handelt en verzoeken u tegemoet te komen aan onze klacht en alsnog:

- a) een nieuw onderzoek naar de gezondheidseffecten van PX-10 op de defensiepopulatie te gelasten dan wel;
- b) een panel van onafhankelijk deskundigen te benoemen met het verzoek de onderzoeksmethodes en bevindingen van het RIVM te beoordelen.

Indien en voor zover u overgaat tot hernieuwd onderzoek dan wel tot het aanwijzen van een deskundigenpanel merken we nu alvast op dat we graag betrokken worden bij de te maken keuzes.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.